

کنگره ی سوم بین المللی مارکس

تراب حق شناس

کنگره ی سوم بین المللی مارکس از ۲۶ تا ۲۹ سپتامبر امسال در دانشگاه پاریس ۱۰ (نانترو) تحت عنوان «سرمایه و بشریت» برگزار شد. ابتکار برگزاری این کنگره با نشریه ی فرانسوی اکتوئل مارکس و مرکز ملی تحقیقات علمی (فرانسه) بود. همانطور که پیش بینی شده بود در ۱۲۰ کارگاه / آمفی تئاتر قریب ۱۰۰۰ پژوهشگر در ۱۲ رشته ی علمی شرکت کرده بودند: فلسفه، اقتصاد، ادبیات، علوم سیاسی، تاریخ، حقوق، جامعه شناسی، سوسیالیسم، محیط زیست، فمینیسم، زبان، روان کاوی، فرهنگ، آموزش.

در دعوتنامه چنین آمده بود:

«مضمونی که برای بحث برگزیده شده، یعنی سرمایه و بشریت ناظر به تأملی ست با چشم اندازی وسیع که با آغاز هزاره ی سوم میلادی (۲۰۰۱) رقم می خورد. هزاره ی سوم تحت نظارت سرمایه، عامل نوعی جهانی شدن آغاز می شود که عملاً - به لحاظ اقتصادی، سیاسی و فرهنگی - وحدت نوع بشر را به انجام می رساند و هر مسأله ی محلی یا خاص را به مسأله ی همگانی، و آینده را به قضیه ی مشترک همه تبدیل می کند. این فرایند وحدت - تجزیه که از بامداد عصر مدرن بی وقفه شتاب می گیرد، با به کارگیری همه جانبه ی هر منبع انسانی و مادی که افق آن کسب سود است، به اوج خود می رسد؛ فرآیندی در چارچوب بازار جهانی شده ای که بر پایه ی سلطه ی مرکزها بر پیرامون ها سازماندهی شده است.

«مانیفست کمونیست، ۱۵۰ سال پیش، نابودی جهان کهن، خانواده، شهر و ملت را تشریح می کرد. (امروز) سلطه ی عالمگیر سرمایه ی مالی دایره ی انحصار ثروت و قدرت را به پایان خود می رساند، یعنی دایره ی متمیزه کردن افراد، دایره ی جنگ علیه هر نوع همبستگی، از طبقه گرفته تا ملت. این سلطه در محرمانه ترین لایه های وجود هر فرد از سکنه ی کره ی زمین، هر چند با پیامدهای بسیار متنوع، نفوذ می کند: از بی ثبات کردن موقعیت ها گرفته تا بدتر شدن وضعیت کار، به بردگی کشاندن تن، تصاحب دانش ها، به انقیاد درآوردن تخیل ها، فرو خواباندن و یکدست کردن فرهنگ ها، نظامی کردن فضاهای واقعی یا فضاهای بالقوه و تهدید مستمر فاجعه های زیست محیطی، پیامدهای این وضع در کلیه ی سطوح به چشم می خورد: در آموزش، در اشتغال، در تولید، در بهداشت، در شهرسازی، در اطلاعات، در مدیریت علم و در نهادهای مدنی.

«اما همین ها در عین حال، شرط پدیدار شدن بازیگران نوین اجتماعی نیز هستند، بازیگرانی که قادر به رو در رویی و به زیر سؤال کشیدن نظم حاکم اند، یعنی پرولترها، خلق ها، زنان، سکنه ی شهرها، روشنفکران، دهقانان، تکنیسین ها، دانشوران ... این مصاف را در سیاتل، چیپاس، برزیل، کره، در راهپیمایی های اروپایی، در اعتصابات اروپایی و در جنبش های پایه که در سراسر قاره ها فراوان اند شاهد بوده ایم. در همه جا خواست تغییر جهان سر بر می آورد. علم و تکنیک که در عصر ارتباطات سریع، هر دم نیرویشان فزونی می گیرد، از دوگانگی و ابهام بری نیستند. با وجود این، امکان پشت سرگذاشتن تقسیم کار فکری و اجرائی، امکان قسمت کردن فرصت های زندگی انسانی به نحوی عادلانه تر مطرح است به منظور آنکه انسان معمولی نوینی و نسلی از شهروندان جهان پدیدار شود. می ماند که امکانات بالقوه را کشف کرد، نشانه ها را تشخیص داد و رازشان را دریافت و به آینده نامی درخور داد. در این مسوولیت پذیری جهانی ست که ما می خواهیم سهمی ادا کنیم.»

در بخش اقتصاد ۱۸ کارگاه با این موضوعات: بحران های ساختاری و مالی در قرن بیستم، مارکسیسم و تنظیم (رگولاسیون)، نقد مدل نولیبرالی، جهانی شدن و کنترل بازار، جهانی شدن، هژمونی و امپریالیسم و ...

در بخش حقوق ۵ کارگاه با این موضوعات: کالایی کردن، خصوصی کردن و بخش عمومی، جهانی شدن و ظهور نظم نوین حقوقی، حقوق کار در جهانی شدن نولیبرالی و ...

در بخش مطالعات مارکسیستی ۱۴ کارگاه: بازسازی (کتاب) کاپیتال و تفسیر جامعه ی مدرن، مارکس و نقد اقتصاد سیاسی، قرائت های کاپیتال، بازخوانی دستنوشته های ۱۸۴۴، مارکس و ارسطو، مارکسیسم در قبال دولت مدرن، در باره ی سارتر/ هانری لوفور/ آلتوسر، لوکاچ و شیء شذگی، لوکاچ و هستی شناسی «موجود اجتماعی»، رهیافت های مارکسیستی به کار و ...

در بخش جنبش های اجتماعی ۹ کارگاه: رهیافت جامعه شناسانه به مبارزات اجتماعی، دخالتگری های زنان در راه کسب برابری در جهان، مبارزات علیه جهانی شدن لیبرالی، مبارزات مهاجران و ...

در بخش روان کاوی ۲ کارگاه: روان شناسی و روان کاوی، روان کاوی و نقد ایدئولوژی.

در بخش سوسیالیسم ۹ کارگاه: اتحاد شوروی در سال های ۲۰ و ۳۰، کوبا، ویتنام، چین، خود رها سازی اجتماعی؛ یک پروپلماتیک کنونی، مدل هایی نوین برای سوسیالیسم و ...

علاوه بر این ها، حوادث ۱۱ سپتامبر نیویورک و واشنگتن، موضع گیری آمریکا و افکار عمومی در غرب در باره علل این حوادث و روش جاری در مقابله با آن و نیز کشمکش خاورمیانه و قضیه ی فلسطین در بسیاری از مباحثات به نحوی مطرح می گشت و میز گرد خاصی با مشارکت ۴ روشنفکر مارکسیست از جمله سمیر امین و ژرژ لابیکا در این باره تشکیل شد. طی بحثی گسترده در باره ی جنبش های اجتماعی در سراسر جهان، سمیر امین (مسؤول فوروم جهان سوم) گزارشی از کنفرانس جهانی علیه تبعیض نژادی که امسال در شهر دوربان (آفریقای جنوبی) تشکیل گردیده بود ارائه گردید (ترجمه ی این گزارش در همین شماره ی آرش آمده است).

همزمان با برگزاری کنگره، «فرهنگ مارکس معاصر» نیز منتشر شد.

و سرانجام اینکه مانند دو کنگره ی پیشین (۱۹۹۵ و ۱۹۹۸) گزیده ی مقالات و مباحث در چندین جلد به زبان فرانسه توسط اکتوئل مارکس و انتشارات دانشگاهی فرانسه انتشار خواهد یافت. گزیده ای از مقالات کنگره ی نخست در دو جلد به فارسی ترجمه شده و از مقالات کنگره ی دوم هم یک جلد به فارسی در دست تهیه و انتشار است. انتشارات اندیشه و پیکار در نظر دارد که با همکاری نشریه ی اکتوئل مارکس گزیده ای از مقالات کنگره ی سوم را نیز در یک یا دو جلد منتشر کند بدین وسیله علاقه مندان را برای همکاری در ترجمه (از فرانسوی به فارسی) دعوت می کنیم.

(برای تماس به آدرس همین سایت مراجعه شود).